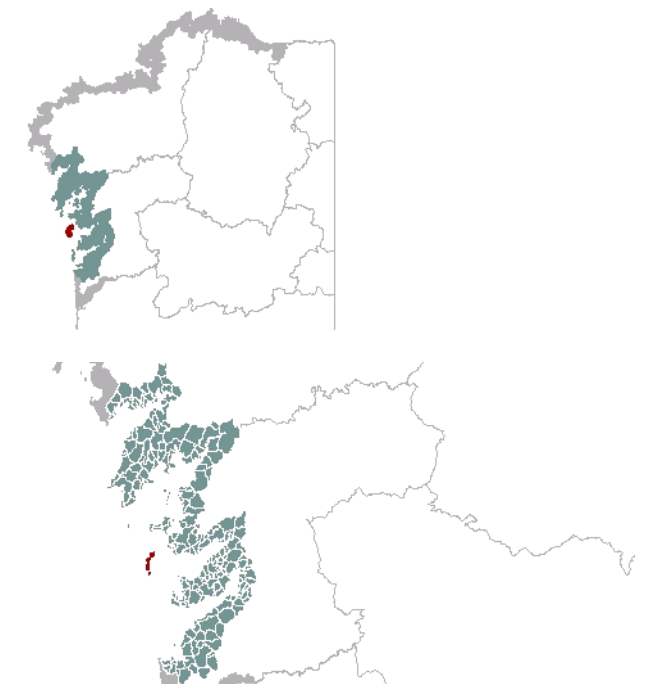

1. EMPRAZAMENTO

DATOS XERAIS

Comarca: Rías Baixas. Sector: Illas Atlánticas Exteriores. Municipio: Bueu. Parroquias: San Xoaquín da Illa de Ons, anexo parroquial de Santa María de Beluso. Extensión: 2,59 km².

2. CARACTERIZACIÓN

ELEMENTOS NATURAIS

AS FORMAS DO RELEVO

A cara exterior da illa de Ons e a illa de Onza caracterízanse por presentar vertentes sometidas a unha intensa dinámica erosiva. A liña de costa está moi recortada, con tramos de potentes acantilados de perfil convexo modelados sobre o substrato granítico dominante na unidade. As pendentes son en xeral elevadas con tramos que se aproximan á verticalidade. O relevo é o resultado da intensa erosión do macizo granítico sempre condicionado pola rede de fracturas. Inclúe o EIX Formas e depósitos costeiros das Illas Atlánticas.

AS UNIDADES LITOLÓXICAS

Esta unidade está claramente dominada por unha composición litolóxica baseada en granitos de feldspato alcalino que presenta numerosas fracturas xeralmente de dirección O.-E. Aínda que en sentido N.-S. aparecen tamén numerosas manifestacións de micaxistos, cuarxosistos e paragneises pertencentes ao Complexo de Cabo Home – A Lanzada, que polo común se presentan en forma de lentellóns.

A DIVERSIDADE CLIMÁTICA

Tramo de costa insular baixo condicións climáticas homoxéneas caracterizadas por un réxime ombrotérmico cálido e húmido: as temperaturas son suaves con valores medios anuais que non baixan de 150C; a amplitude térmica rolda os 130C e as precipitacións medias acumuladas oscilan entre os 1200mm e 1400mm ao ano.

OS SOLOS

A natureza acantilada da illa de Onza e da vertente exterior da illa de Ons impide a formación de solos evolucionados, polo que dominan os solos novos esqueléticos tipo regosol e, naqueles sectores con importantes afloramentos de rocha en superficie, do tipo letposol lítico.

AS AUGAS

As pronunciadas pendentes da illa de Onza e do exterior da illa de Ons limitan a rede hidrográfica. Trátase de profundos leitos furados por regatos temporais que aproveitan as liñas de debilidade do relevo, dando saída aos caudais que transportan nas praias e entrantes costeiros. A maior parte do exterior da illa de Ons encóntrase baixo o influxo da masa de Augas Costeiras 20152, mentres que o seus extremos setentrional e meridional, así como a illa de Onza por enteiro, englobanse dentro da masa de Augas Costeiras 20151.

O PATRIMONIO NATURAL

Pertence ao IBA Contorno mariño das Rías Baixas e ao Parque Nacional Marítimo Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia. Potentes acantilados graníticos co hábitat 1230, cantís mariños atlánticos. Aparece o 1210, vexetación anual sobre refugallos mariños acumulados, na base dalgúns acantilados, praias de coios e plataformas. Algunhas covas e bufadeiros, coma o de Fedorento, inclúen o hábitat 8330, furnas mariñas mergulladas e semimergulladas. Nas vertentes dominan as matogueiras secas, hábitat 4040, breixeiras secas atlánticas de Erica vagans e 4030, breixeiras secas europeas, pero nas valgadas e alvéolos presentan breixeiras húmidas atlánticas de Erica ciliaris e Erica tetralix (hábitat 4020). Finalmente, son frecuentes os afloramentos dispersos, sobre todo nos extremos meridional e setentrional da unidade, incluíndo os ambientes do grupo 82 de hábitats, pendentes rochosas con vexetación casmofítica. Cóntase con numerosas citas do taxon vulnerable protexido Citysus insularis.

ELEMENTOS ANTRÓPICOS

USOS DO SOLO

O principal uso das illas, especialmente dende a súa declaración como Parque Nacional Illas Atlánticas en 2002, é o turístico que xunto coa actividade pesqueira e marisqueira é o principal sustento económico da poboación vinculada a Ons. A cara exterior da illa de Ons e a illa de Onza caracterízanse por presentar unha continua e densa masa de formacións vexetais costeiras. A súa franxa costeira está dominada claramente por grandes acantilados de fortes pendentes con presenza dalgunha praia e algún illote coma o de Freitaso, Xubenco e Centolo Grande. Na illa de Onza a continuidade dos acantilados só está interrompida polos areais das Moscas e Onza Sur. A única edificación existente é o faro.

MORFOLOXÍA

Nesta cara do arquipélago non podemos falar de relacións morfotipolóxicas debido a que as únicas edificacións son as instalacións do faro de Ons. En Onza non existe ningunha edificación, xa que se trata dunha illa pequena, polo tanto a súa morfoloxía responde ás mostras xeomorfolóxicas e naturais anteriormente descritas.

INFRAESTRUTURAS DE MOBILIDADE

A rede camiñeira está constituída unicamente por sendas de terra. A pista principal recorre a unidade dende Punta do Centolo ao norte ata o Monte Espaduada ao sur, transitando paralela á fachada litoral e adaptándose á topografía do terreo. O resto da rede son camiños que parten dende a vía principal vertebrando o conxunto da unidade. Na illa de Onza, dado o seu pequeno tamaño, non existe ningún tipo de vía de comunicación.

PATRIMONIO HISTÓRICO

A illa de Ons xa estaba habitada na Idade do Bronce, como teñen posto de manifesto os numerosos achados, tales como o cofecido machado de talón, de materiais desta época e atopados por toda a superficie insular. Non obstante non se encontra nesta unidade ningún patrimonio catalogado.

O CARÁCTER E A ORGANIZACIÓN ACTUAL

Esta unidade xunto coa de Ons interior, constitúen o arquipélago das Illas Ons. Este arquipélago presenta unha gran riqueza natural e paisaxística, ademais posúe unhas características socio-histórico-etnográficas que, xunto coa súa arquitectura popular mariñeira, a súa gastronomía e a súa inclusión no primeiro Parque Nacional de Galicia, convérteno nun gran atractivo turístico.

DINÁMICA DA PAISAXE

A principal dinámica observada é o abandono das terras de cultivo como consecuencia da emigración da poboación insular ao continente e da reconversión xeral do arquipélago cara o uso turístico. Este novo uso leva consigo a ampliación das súas infraestruturas viarias e servizos (pasarelas de madeira, posto da Cruz Vermella, colectores de lixo...).

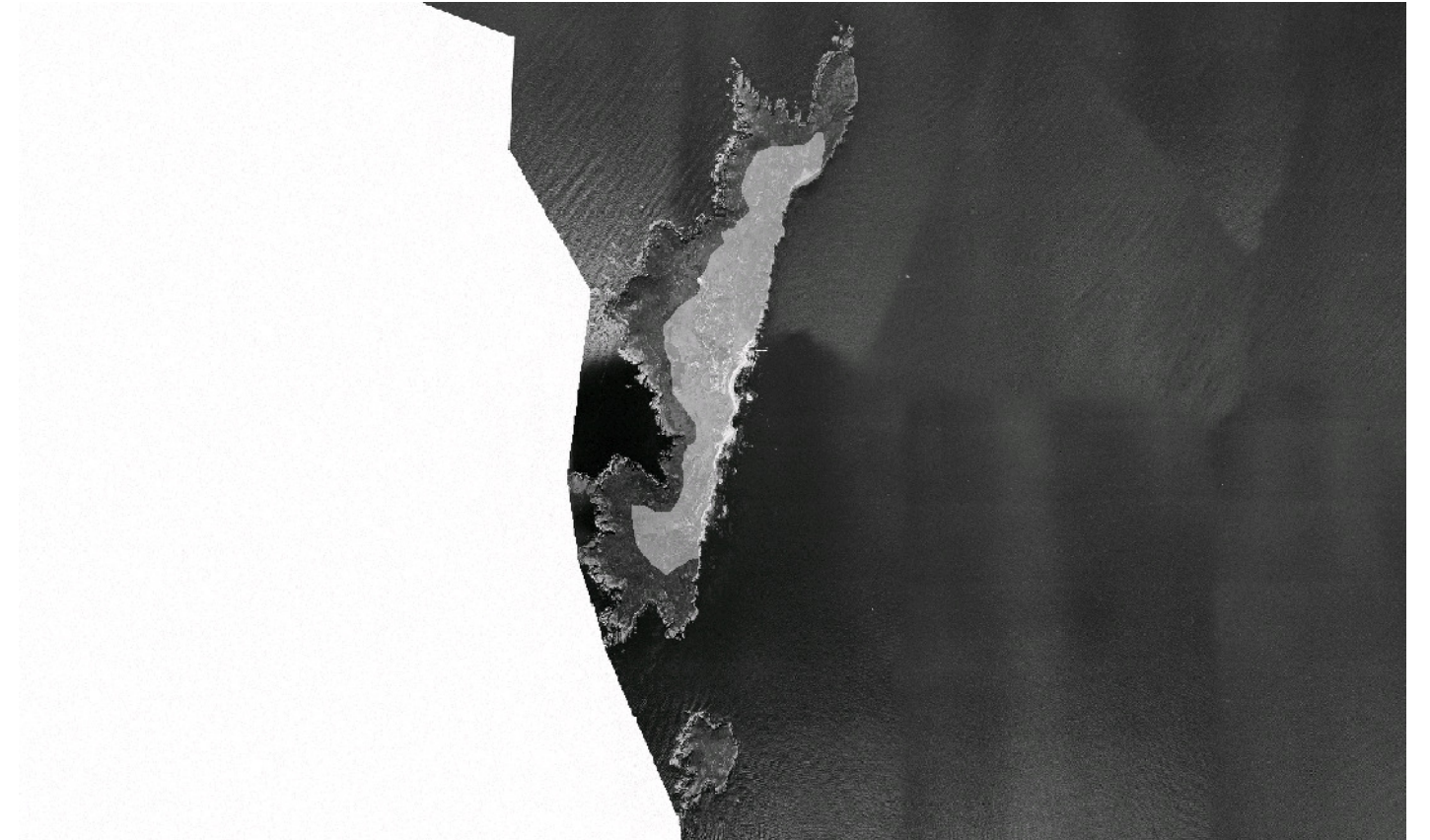
RISCOS E IMPACTOS

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

3. AVALIACIÓN

VALORACIÓN DA PAISAXE

O arquipélago de Ons de aparencia verde azulada móstrase integrado na inmensidade do océano. Neste contexto, é doado entender que o valor ecolóxico do medio mariño sexa incalculable, e que entre as súas augas se conserven algúns dos exemplos máis representativos de ecosistemas mariños atlánticos, os cales atesouran unha gran riqueza biolóxica. O medio mariño do parque é un mosaico de hábitats distintos que sustentan unha extraordinaria diversidade de especies de flora e fauna. No tocante ao medio terrestre, fortemente influenciado tamén pola proximidade do océano, destacan os sistemas dunares, os acantilados e as matogueiras de toxo e breixo. Tamén na parte emerxida das illas encontramos hábitats considerados de interese comunitario ou prioritario polas directivas europeas. A unidade Ons exterior e Onza presenta por tanto un elevado valor natural e paisaxístico outorgado polos seus grandes acantilados repletos de covas e bufadeiros, entre os que destaca o Buraco do Inferno. A súa posición na entrada da ría de Pontevedra favoreceu a instalación do faro existente, a ampla cunca visual que se obtén dende esta localización sobre a costa galega convérteo nun fito paisaxístico de referencia do litoral. Os puntos dende os que se obteñen mellores panorámicas do litoral e do conxunto do arquipélago son o Monte Espaduada, o Faro de Ons, a punta de Fedorento e o Monte Centolo. Nos días despexados tanto esta unidade coma o resto de unidades que se encontran dentro do sector de Illas Atlánticas son observables dende os miradores de A Curota (Concello de A Pobra) ao norte e A Grova (Concello de Baiona) ao sur.

4. PLANIFICACIÓN

OBXECTIVOS DE CALIDADE PAISAXÍSTICA

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

ACCIÓNNS

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

ÁMBITOS DE REQUALIFICACIÓN

Nesta unidade non se contemplan posibles ámbitos de requalificación.

Lenda / Leyenda

Usos do solo / Usos del suelo

Chairas intermareais / Llanuras intermareais	Matogueiras / Matorrales
Marismas / Marismas	Cultivos e prados / Cultivos y prados
Praias / Playas	Cultivos frutícolas e de viveiro / Cultivos frutícolas y de vivero
Dunas / Dunas	Viñedos / Viñedos
Lagoas e humedais costeiros / Lagunas y humedales costeros	Cultivos baixo plástico / Cultivos bajo plástico
Cantís / Acantilados	Forestal de repoboación / Forestal de repoblación
Vexetación costeira / Vegetación costera	Outras formacións arbóreas / Otras formaciones arbóreas
Bosques autóctonos / Bosques autóctonos	Outras masas de auga / Otras masas de agua
Bosques de ribeira / Bosques de ribera	Canteira / Cantera
Bosques mixtos / Bosques mixtos	Artificial / Artificial
Bosques de recolonización / Bosques de recolonización	
Outras formacións de carácter húmido / Otras formaciones de carácter húmedo	

Asentamentos / Asentamientos

- Asentamento de carácter fundacional / Asentamiento de carácter fundacional
- Desenvolvemento periférico / Desarrollo periférico
- Asentamento funcional / Asentamiento funcional
- Agregado urbano / Agregado urbano
- Nova agrupación / Nueva agrupación
- Outras edificacións / Otras edificaciones

Hidrografía / Hidrografía

Patrimonio / Patrimonio

- Bens de Interese Cultural / Bienes de Interés Cultural
- Arquitectura industrial, militar e marítima / Arquitectura industrial, militar y marítima
- Patrimonio arqueolóxico / Patrimonio arqueológico
- Patrimonio etnográfico / Patrimonio etnográfico
- Ptos de observación de conca ampla / Ptos de observación de cuenca amplia
- Puntos de observación didácticos / Puntos de observación didácticos
- Puntos de observación / Puntos de observación
- Faros / Faros

Toponimia / Toponimia

- Toponimia interior / Toponimia interior
- Núcleos de indentidade do litoral / Núcleos de indentidad del litoral**
- Praia / Playa
- Lugares con enerxía de relevo / Lugares con energía de relieve
- Toponimia de costa / Toponimia de costa
- Espazos de interese paisaxístico / Espacios de interés paisajístico**
- Toponimia de portos / Toponimia de puertos

Batimetría / Batimetría

0 m	-20 m	-100 m	-500 m	-2000 m
-10 m	-50 m	-200 m	-1000 m	-3000 m

Espazos de interese / Espacios de interés

- Espazos de interese xeomorfolóxico / Espacios de interés geomorfológico
- Área de interese de Taxón / Área de interés de Taxón
- Espazos de interese paisaxístico / Espacios de interés paisajístico
- Espazos de protección de ladeira / Espacios de protección de ladera

Rede de Espazos Naturais / Red de Espacios Naturales

Liña de dinámica litoral / Línea de dinámica litoral

Sistemas territoriais / Sistemas territoriales

- Zona aeroportuaria / Zona aeroportuaria
- Pista de ateraxe / Pista de aterrizaje
- Lámina de auga do porto / Lámina de agua del puerto
- Zona portuaria / Zona portuaria
- Ferrocarril / Ferrocarril
- AVE / AVE
- Autoestradas e autovías / Autopistas y autovías
- Corredores e vías rápidas / Corredores y vías rápidas
- Outras estradas / Otras carreteras
- Pistas e camiños / Pistas y caminos
- EDAR / EDAR

1:20.000

0 100 200 400 600 800 Metros

Sistema de referencia: European Datum 1950, fuso 29
Sistema de referencia: European Datum 1950, fuso 29

